

A tűzoltóképzés minden ország nemzeti ügye. Németország területi és gazdasági adottságaiból adódóan az oktatási rendszere is eltér hazánkétól. A képzési rendszerben az épületek kialakításai, a taktikai és technikai elemek is sokszínűséget és magas szintű tudást biztosítanak a hallgatók számára. Ezen képzéseken, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatói is részt vehetnek, az Erasmus+ nyújtotta lehetőségeknek köszönhetően. A szerzők egyikének lehetősége volt a képzési rendszerben való részvételre, illetve az oktatási specializációk megismerésére.

Kulcsszavak: Németország, Brandenburg, tűzoltó iskola, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Erasmus+

Bevezetés

Napjainkban világszerte jelentős szerepet kap a katasztrófák megelőzése és annak gyors felszámolása. Az elmúlt években bekövetkezett katasztrófák – és veszélyhelyzetek következtében egyre nagyobb figyelem kíséri a katasztrófavédelem mindennapi tevékenységét. A világban számos olyan civilizációs és természeti katasztrófa történt, amelyek elhárítását nem csupán a hazai állomány végezte, hanem más nemzetek szakemberei is segítséget nyújtottak. Az ezen feladatok ellátásához szükséges új taktikák, tematikák megismerésére nyújt kitűnő lehetőséget az Erasmus+ nemzetközi mobilitási programja, ahol más nemzetek tanintézményeiben tölthetnek el a programban meghatározott időszakokat a pályázó hallgatók, és megismerkedhetnek a gyors és szakszerű vezetői döntések nehézségeivel [2], a beavatkozók biztonságát növelő eszközökkel és technikákkal. Napjaink vezetői nem elégedhetnek meg ismereteiknek csupán a szinttartásával, azokat folyamatosan fejleszteniük, korszerűsíteniük kell az új kor kihívásainak megfelelően. A katasztrófák nem ismernek határokat, így az elhárításukra való felkészülés, valamint a beavatkozások során a munkavégzés ellátásához – európai uniós és NATO-tagságunkból adódóan – fontos [3] a tagországok beavatkozóképességének ismerete.

Németország tartományai a Német Szövetségi Köztársaságot alkotó, nagy önállósággal rendelkező tagállamok, ahol a rendészet vagy az oktatás tartományi ügy. Az or-

szág 1990 óta tizenhat tartományra tagolódik. Minden tartománynak saját jogrendje, költségvetése, fővárosa és minisztériumai vannak. Minden tartományt a kormánya által kijelölt, a népesség nagyságától függő számú tag képvisel a német Szövetségi Tanácsban. Brandenburg Németország 16 tartományának egyike, az ország erdővel és vízzel leggazdagabban borított nyugati részén. Keletről Lengyelország, délről Sachsen (Szászország), nyugatról Sachsen-Anhalt (Közép-Szászország), északról pedig Mecklenburg-Vorpommern (Mecklenburg-Előpromeránia) tartományok fogják közre. Brandenburg központjában található a tőle közigazgatásilag elválasztott Berlin. A tartomány fővárosa Potsdam. A tartományt valószínűleg 1157-ben alapították. 1949-ben az NDK része lett, 1952-ben megszűnt tartományi státusza, amelyet 1990-ben újra visszanyert. Területe 29 477 km², lakossága 2 560 000 fő, amelynek alapján az ország tízedik legnagyobb tartománya. [4]

A szerzők célkitűzése, hogy megvizsgálják a német katasztrófavédelmi rendszer oktatási struktúráját, elemezzék, hogyan és milyen elemeket lehetne a hazai képzési rendszerbe beépíteni, továbbá hogy feltárják, milyen hasonlóságok és különbségek jellemzik az azonos feladatot ellátó személyek képzését a különböző országokban. A kutatási módszerek közül a szerzők áttekintették a szabályozóelemek összességét, tudatosan elmélyültek a németországi szakirodalomban, és résztvevőként is megtapasztalták, illetve szervezték a képzési folyamatot. Ezek során személyes tapasztalatokat is szereztek arról, hogy az iskola milyen lehetőségeket nyújt a tűzoltók felkészítéséhez.

A tartományi tűzoltóképzés intézményi felépítése

Közvetlenül a Lengyel határ mellett található Eisenhüttenstadt, Oder-Spree járás területén. A város csupán 63,47 km² és lakosságának száma is alig haladja meg a 27 000 főt, ám ez a település ad otthont a tartomány tűzoltó szakiskolájának. Az iskola elnevezése: Landesschule und Technische Einrichtung für Brand- und Katastrophenschutz (LSTE). Az oktatási központ a hivatásos és önkéntes tűzoltók számára nyújt képzési lehetőségeket. Az iskola kimagasló szaktudású, több évtizedes gyakorlattal rendelkező tanári állománnyal és lenyűgöző eszközparkkal rendelkezik. A folyamatos képzések, amelyekre a tűzoltóságok állományaik tagjait küldhetik, éves tervbe foglalva találhatók. Ezzel is biztosítva a legnagyobb érték, az emberi élet mentési képességeinek professzionális szinten tartását. Az intézményt a belügyminisztérium 1991. szeptember 4-i rendeletében hozták létre, amelyben megfogalmazzák az iskola feladatát: szakirányú és technikai képzések végrehajtására alkalmas oktatási központ, a tűz- polgári- és katasztrófavédelem területén belül. Az intézmény több nagy egységre osztható: az eisenhüttenstadti oktatási központ, a Beeskov településen található polgári védelmi raktárbázis és Borkheide településen lévő műszaki-vizsga-központ alkotják.

Beeskow – katasztrófavédelmi raktárbázis

A raktárbázis eredetileg 1975-ben épült és 1999-ig a honvédség telephelyeként működött. Azóta a bekövetkező katasztrófák elhárítására szolgáló eszközpark és felszerelések raktározási helyeként szolgál az 5000 nm² nagyságú épület. Elsődlegesen a tartományra jellemző árvizek és erdőtüzek elhárításához szükséges felszereléseket tartalmaz, ám a nemzetközi katasztrófa-segélynyújtás feladataira felkészülve más speciális berendezések számára is elhelyezési központként szolgál. Az 1997-es rekordárvíz és az Elba folyó 2002-es árvize során ez a hely volt a segélyszállítmányok fogadásának és felhasználásuk logisztikai központja, amikor is több mint 1,8 millió homokzsákot alkalmaztak a védekezéshez.

Borkheide – műszakvizsga-központ

A tartomány biztonságát szolgáló egyik legfontosabb jogszabály, a tűz-, polgári- és katasztrófavédelem [5] alapját szolgáló törvény elfogadásával 1995. június hónapjában alapították a település szívében a legmagasabb előírásoknak megfelelő műszaki felülvizsgáló központot.

A műszaki felszereléseket felülvizsgáló központ funkcionális és biztonsági ellenőrzéseket, szakmai-műszaki tanácsadást, katasztrófavédelmi szakfelszerelések felülvizsgálatát, szolgálati légzésvédő készülékek, kommunikációs eszközök és mérő-érzékelő eszközök felülvizsgálatát, szolgálati járművek és berendezések szakfelülvizsgálatát végzi. A központ, a telephelyen történő munkák elvégzése mellett, helyszíni vizsgálatokat és igazolások kiadását is végzi a távolabbi tűzoltóságok számára, a költséghatékonyság és a lakosság folyamatos védelmének érdekében.

A szervezeti egység nem csak a tűzoltóság, hanem – a költséghatékonyság szem előtt tartása miatt – a katonaság (Bundeswehr), a mentőszolgálat (Rettungsdienst) és a számára más jogszabályok által kijelölt szervezetek eszközeit is vizsgálja, minősíti.

Eisenhüttenstadt – tartományi tűzoltó iskola

A tartományi tűzoltó szakiskola kialakításánál is már szem előtt tartották a minden lehetőséget kimerítő oktatási képességeket.

Az intézmény területén belül több épületet és területet alakítottak ki speciálisan a bevetések gyakorlására:

- Mesterséges romosodott épület
- Kétemeletes Brandhaus (tűzszimulációs épület), amelyben a beavatkozó személyek a „Flashover, Rollover és Backdraft jelenségekkel ismerkedhetnek meg testközelből, a saját bőrükön érezve, e jelenségek veszélyességét, akár egy pince vagy tetőtéri tűz jelenléte során”, [6]
- Atenschutz centrum (pszichikai akadálypálya) az épületben a képzésen részt vevő beavatkozó párosok felkészítése folyamatos kamera- és szívritmusszint-ellenőrzés mellett, orvosi felügyelettel történik, így teljesítik a gyakran füsttel telített helyisé-

gekben felbukkanó feladatokat, olykor palackcsere vagy más különleges szituációk végzése mellett.

♦ Műszaki mentési pályák:

A) kiépített villamos és vasúti kötött pálya szerelvényekkel; az itt lévő oktatásokon az állomány az emelési és mentési gyakorlatok mellett a tartányokból történő átfejtések és a veszélyes anyag szállítása során bekövetkező eseményekre készülhet fel,

B) gépjárműroncsok, mesterséges tó, torony és szakadék, a legkülönbözőbb helyzetekből történő mentések gyakorlására,

C) gyakorlókonténerek: veszélyes anyag kijutásának szimulációjára.

♦ Mászófalak.

♦ Bunkerek, a sugárveszélyes anyagokkal történő gyakorlatokhoz és más speciális szituációkhoz.

♦ Gyakorlócsarnok a speciális beavatkozások gyakorlására, ahol közel 40 darab „A” típusú védőruha és egyéb szakfelszerelés, komplett vegyi konténerek, Mobil Labor egység és irányítási pont kialakítására lehetőséget biztosító parancsnoki kisbusz található.

♦ Speciális tantermek, ahol több négyzetméteres terepasztalokon végez gyakorlati és elméleti vizsgákat a parancsnoki állomány.

♦ Műszaki-technikai műhelyek, ahol a diákok saját kézzel javíthatják a tömlőszakadásokat, cserélhetnek tömlőkapcsokat, vagy nyomáspróbázhatnak palackokat, légzőkészülékeket.

♦ Tűz oltására kialakított gyakorlóketrec, ahol akár több gépjármű teljes lángba borítására is lehetőség van.

♦ Az iskola közvetlen szomszédságában egy vasgyár található, ahol a magasból mentési és navigációs feladatok gyakorlására van rendkívüli lehetősége a hallgatói állománynak.

♦ A szárazföldi beavatkozások mellett a vízi beavatkozások is megjelennek az iskola oktatási repertoárjában. Tűzoltó csónak vezetése, vízből mentés jelenti Brandenburg tartomány egyik képzési specializációját.

Az intézmény gépjárműparkjának szinte minden darabja alkalmazásra kerül. Az iskolában közel egy tucat különböző típusú gépjárműfecskenő található, hogy minden diák a saját maga által otthon is alkalmazott típuson gyakorolhasson. Az ezredforduló óta azonban sorra csökken a különböző típusok száma és előtérbe került a MAN-, Renault- és a Mercedes- technika alkalmazása.

Az iskola bentlakásos képzéssel rendelkezik, a tanulók kétágyas szobákban, apartmanokban pihenhetik ki a napi megterheléseket. A közösségi helyiség mellett, ahol biliárd, csocsó, asztalitenisz és zenegép található, lehetőség van kondicionáló vagy kardiógépek használatára is a szomszédos épületben. Napsütéses időben pedig a tanulók akár a tanárokkal együtt a kollégiumtól pár méterre lévő futball-, tenisz-, vagy röplabdapályák egyi-

kén szerezhetnek további élményeket az iskolai oktatáson kívül. A táplálkozásra is fontos kitérni, hiszen ebben a képzési rendszerben gyakran napi pár ezer kalóriát is veszíthetnek egy komolyabb napsütéses gyakorlat során a résztvevők, ahol légzésvédő készülék és gáz-tömör védőruha alkalmazása van előírva. Ezért is folyamatos a folyadékellátás a gyakorlatok során kihelyezett pontokon. Az étkezés sem mindennapi minőségű és mennyiségű, napi ötszöri, rendkívül magas tápértékű táplálkozás biztosítja a megfelelő erőt a következő napra.

A németországi, hazánktól eltérő szabályozások lehetőséget biztosítanak extrém beavatkozások gyakorlására. Ilyen képzéseken lehetőségük van személyes tapasztalatokat szerezni más rendvédelmi szervek dolgozóinak is. A rendőrséggel együttműködve, az ő állományukat is felkészítve, folyamatos tűzoltási gyakorlatokat hajtanak végre, napjainkban történő zavargásokra, bekövetkező rendbontásokra felkészülvén, akár Molotov-koktélok használata következtében okozott tüzek jelenlétében, ahol ténylegesen egy utasokkal teli gépjárművet borítanak lángba a már említett és a tüntetők által előszeretettel alkalmazott gyújtóeszköz segítségével. Lehetőség nyílik égő próbababák tűzoltó takaróval történő eloltásának gyakorlására, hogy e szituáció se ismeretlenként jelenjen meg, ha esetlegesen egy tüntetés során valamely kolléga vagy civil ruhája lángra kapna. Természetesen az oktatás a résztvevők teljes védőfelszereléssel való ellátásával, mentőszeméllyel és védősugarak készenlétben tartásával történik. Egy másik különleges oktatási helyzet a veszélyes anyag jelenlétében történő beavatkozások egyike. A veszélyes anyag ezekben a szituációkban gyakran tényleges sugárforrások. Minden gyakorlati résztvevő a beavatkozási protokoll megismerése és az esetleges védőfelszerelések használatát követően a kezében tarthat védőborításban tárolt uránium-, cézium- vagy kobalt-izotópot.

A képzések során minden helyzetet megpróbálnak az oktatók a „legélményszerűbbé”, leghétköznapiabbá tenni, így fordulhat elő az is, hogy egy ilyen esemény során akár pár száz liter habképző anyag is felhasználásra kerülhet, amelyet természetesen a közeli gyárak bármikor „örömmel” pótolnak, ahogy ők mondják, ez a legkevesebb, amit megtehetnek, hogy a gyárukban történő esetleges beavatkozás során a legprofesszionálisabban avatkozzanak majd be a helyszínre érkező lánglovagok.

Nemzetközi képzés

Az iskola hazánkat érintő sajátossága, hogy részt vesz az Erasmus+ nemzetközi mobilitási programban. [6] A Nemzeti Közszerzői Egyetem hallgatóinak sikeres pályázat elnyerése után lehetőségük van pár hónapot eltölteni az intézményben, és aktívan részt venni a képzéseken. Az itt tartózkodás során a szakirodalmak mellett teljes felszerelést és lehetőséget biztosítanak az oktatásba történő bekapcsolódáshoz a magyar tanulók szá-

mára, és így felbecsülhetetlen tapasztalatokkal, ismeretanyaggal térhetnek haza a diákok egy háromhónapos intenzív gyakorlat után. Ilyen információk birtokában lehetnek csak igazán naprakészek az egyetemet abszolváló hallgatók. [7] Az elmúlt pár évben az iskola nyújtotta képzési lehetőségeket és a németek vendégszeretétét már közel 10 magyar hallgató élvezhette, köztük az egyik szerző is.

Összefoglalás

A tűzoltóképzés telephelyeinek eloszlása Magyarországon és Brandenburg tartományban hasonló: a Borkheide-ben lévőknek megfelelő raktárbázis hazánkban a Ferihegyi úton található. A bentlakásos képzés helyül szolgáló eisenhüttenstadti oktatási intézményhez hasonló itthon a BM Katasztrófavédelmi Oktatási Központ (KOK).

Vizsgálataink során megállapítottuk, hogy hazánk moduláris oktatási rendszere sokban hasonlít a Németországban alkalmazott képzési rendszer felépítésére. A külföldi oktatási intézmény azonban gazdasági támogatásaiból adódóan hazánknál sokkal több technikai és gyakorlati lehetőséget biztosít a tanulói számára, ám ez nem minden esetben párosul a magyar tűzoltókat jellemző, külföldön is magasan elismert hivatás iránti teljes körű elhivatottsággal, motiváltsággal.

Megszerzett ismereteinkre alapozva javasoljuk a két ország közötti oktatási kapcsolat szorosabbra fűzését és kibővítését, hogy még több személy élhessen e lehetőséggel.

Irodalomjegyzék

- [1] Restás Ágoston: A tűzoltásvezetők döntéseinek modellezése és működése a gyakorlatban. *Védelem Katasztrófavédelmi Szemle*, 20/4, 2013, 9–12. o. <http://www.vedelem.hu/letoltes/ujsgag/v201304.pdf> (Letöltés: 2016. 03. 12.)
- [2] Bleszity János – Grósz Zoltán – Krizsán Zoltán – Restás Ágoston: *New Training for Disaster Management at University Level in Hungary: Presentation of the multi-cycle system on the field of public administration, law enforcement and military training concerning the faculty of disaster management*. In: *Government vs. Governance in Central and Eastern Europe: Presented Papers from the 22nd NISPAcee Annual Conference*. NISPAcee, 2014.
- [3] Fórizs Sándor: Brandenburg tartomány rendőrtisztképzése. *Magyar Rendészet*, 2012/3, 67–76. o., <http://www.forizs-sandor.hu/pdf/36.pdf> (Letöltés: 2016. 03. 16.)
- [4] Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz des Landes Brandenburg – BbgBKG 1991.
- [5] Pántya Péter: Füsttel telített, zárt terekben történő tűzoltói beavatkozások vizsgálata a biztonság szempontjából. *Bolyai Szemle*, 22/3, 2013, 47–58. o., <http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2013/3/5.pdf> (Letöltés: 2016. 03. 16.)
- [6] Bleszity János – Grósz Zoltán: Egyetemi képzések a katasztrófavédelem számára. *Bolyai Szemle* 22/3, 2013, 9–16. o.
- [7] Restás Ágoston: A tűzoltásvezetők döntéseit elősegítő praktikák. *Bolyai Szemle* 22/3, 2013, 75–89. o.

Firefighter training features in the province of Brandenburg

HORVÁTH PÉTER – GRÓSZ ZOLTÁN

The training of firefighters is a national issue for every country. The educational system of Germany differs from that of Hungary due to its geographic and economic characteristics. The design of the buildings, the tactical and technical elements of the educational system provide diversity and a high level of knowledge for the students. Thanks to the opportunities provided by the Erasmus+ program the students of the National University of Public Service can also participate in these trainings. One of the authors had the opportunity to participate in the educational system and to learn about the educational specializations.

Keywords: Germany, Brandenburg, Fire Fighter School, National University of Public Service, Erasmus+